
Obsah

Předmluva	13
1. Základní poznatky ze všeobecné patologie (Ján Ležovič)	15
Vnější příčiny onemocnění	15
Fyzikální příčiny	16
Chemické příčiny	16
Poruchy výživy	17
Biologické příčiny	17
Vnitřní faktory nemocí	18
Genetické vlivy	18
Imunita	18
Regresivní změny	19
Nekróza	19
Gangréna	21
Atrofie	21
Rozdělení atrofie podle příčin vzniku	22
Dystrofie	23
Poruchy normálních součástí živé hmoty	23
Poruchy metabolismu bílkovin	23
Poruchy metabolismu tuků	24
Poruchy metabolismu sacharidů	24
Poruchy z přítomnosti patologických látek v živé hmotě	24
Amyloidóza	24
Inkluze	25
Kalcifikace	25
Pigmenty	26
Exogenní pigmenty	26
Endogenní pigmenty	27
Autogenní pigmenty	27
Hematogenní pigmenty	27
Vznik a druhy kamenů	28
Cysty	29
Zánik organismu	32
Známky smrti	32
Progresivní změny	34
Hypertrofie, hyperplazie, metaplazie	34
Regenerace	36

Reparace	36
Transplantace	38
Autotransplantace zubů	38
Alotransplantace ve stomatologii	39
Zánět jako obranná reakce organismu	40
Místní projevy zánětu	41
Celkové projevy zánětu	41
Mikroskopické projevy zánětu	42
Formy zánětů	43
Nespecifické záněty	44
Alternanční záněty	44
Exsudační záněty	44
Proliferační záněty	45
Specifické záněty	46
Tuberkulóza	46
Syfilis	47
Aktinomykóza	48
Úrazy	49
Nádory	51
Základní vlastnosti nádorů	51
Histologická skladba nádorů	51
Růst nádorů	52
Metastazování nádorů	53
Příčiny vzniku nádorů	53
Rozdělení nádorů	54
Nádory orofaciální soustavy	55
Léčba nádorů	57
Prevence nádorového onemocnění	57
Prekancerózy	58
Některé prekancerózní stavy	59
2. Fyziologie a patologie orofaciálního systému (Štefan Pribylínek)	61
Poruchy žvýkání a vylučování slin	61
Polykací akt	62
Poruchy polykání	62
Fyziologie hlasu	62
Patofyziologie hlasu	63
Řeč	64
Orgány řeči	64
Artikulační orgány	65
Fyziologie hlásek	65
Samohlásky	65
Souhlásky	65
Patofyziologie řeči	66
3. Patologie zubů a chrupu (Ján Ležovič)	67
Poškození zubů v zárodku	67
Poškození zubů z exogenních příčin	67
Poškození zubů z endogenních příčin	68
Dědičné vývojové poruchy	69
Atrofie a degenerace zubní dřevě	69
Anomálie počtu zubů	70
Anomálie tvaru a velikosti zubů	70
Anomální postavení zubů	71

Zubní kaz	72
Parodontopatie	73
Pojem a fyziologie parodontu	73
Anatomie vzájemného vztahu čelistí a zubních oblouků; eugnátní a dysgnátní skus. Význam druhů skusu pro rekonstrukci protézy	78
Abraze, klínovité defekty, zbarvení skloviny a jejich význam v protetice	80
Příprava chrupu na protetické ošetření	82
4. Změny na čelistních kostech po ztrátě zubů s přibývajícím věkem (Anna Bíla)	85
Změny po částečné ztrátě zubů	85
Změny při úplné ztrátě chrupu	86
Senilní osteoporóza	88
Změny na čelistním kloubu po ztrátě zubů	89
Vznik artikulačních poruch v přirozeném chrupu. Následky artikulačních překážek	90
Rekonstrukce žvýkacích ploch a léčení hlubokého skusu v dospělém věku	92
Význam imediátní protézy a registrace výšky skusu	94
Gerostomatologické hledisko při rekonstrukci chrupu a rehabilitaci .	95
Fixní a snímatelné protézy	97
Fixní náhrady	98
Částečné snímatelné protézy	100
Celkové protézy	102
Odevzdání protézy pacientovi, návyk a nácvik na protézu	103
Změny tkání pod deskovou protézou	104
5. Nemoci organismu a jejich projevy (Ján Herman)	106
Průběh nemoci	106
Projevy nemoci	107
Subjektivní příznaky	107
Bolest	107
Intenzita bolesti	107
Charakter bolesti	108
Lokalizace bolesti	110
Časová závislost bolesti	110
Podněty vyvolávající, zhoršující anebo zmírňující bolest	110
Objektivní příznaky nemocí	111
Vědomí	111
Poloha nemocného	112
Výraz tváře	112
Zvracení	112
Zácpa	113
Průjem	113
Krvácení	113
Otoky	113
Změny na kůži	114
Vlasy a chlupy	114
Nehty	114
Základní fyzikální vyšetření	114
Vyšetření pohledem	115
Vyšetření pohmatem	115
Vyšetření poslechem	115

Vyšetření poklepem	115
Sledování fyziologických funkcí	115
Tělesná teplota	116
Krevní tlak	116
Puls	116
Dýchání	116
Anamnéza	117
Nynější onemocnění	117
Osobní anamnéza	117
Rodinná anamnéza	117
Pracovní a sociální anamnéza	118
Chorobopis	118
Diagnóza	118
Léčebné postupy ve vnitřním lékařství	118
Léčebný řád	119
Léčebná výživa (dietoterapie)	119
Fyzikální léčba	120
Elektroléčba	120
Aplikace tepla a chladu	121
Vodoléčba	121
Mechanoterapie	122
Stomatologická rentgenologie (<i>Ján Ležovič</i>)	122
Vznik rentgenového snímku	123
Rentgenové přístroje	124
Snímkovací technika	126
Extraorální snímkovací technika	127
Telerentgenografie	127
Tomografie	128
Kontrastní látky	128
Poškození rtg-zářením a ochrana před ním	128
6. Onemocnění měkkých tkání ústní dutiny (<i>Ján Ležovič</i>)	131
Vrozené anomálie orgánů ústní dutiny	131
Malformace rtů	131
Cheiloschisis — rozštěp rtu	131
Malformace jazyka	132
Malformace dásně	132
Degenerativní změny a změny látkové výměny	132
Alergické projevy v ústní dutině	134
Projevy krevních chorob v ústní dutině	135
Projevy infekčních nemocí v ústní dutině	137
7. Úrazy čelistí a obličeje (<i>Eugen Kuril</i>)	140
Poranění měkkých tkání	140
Poranění tvrdých tkání	140
Druhy zlomenin	142
Výskyt úrazů	143
Příčiny úrazů	143
Příznaky zlomenin	144
Léčba zlomenin, zásady ošetřování a podíl zubní laboratoře na něm	145
Repozice	145
Fixace	145
Druhy dlah	146
Drátěné dlahy	146

Lité dlahy	147
Pryskyřičné dlahy	148
Dentální pryskyřičné dlahy	148
Alveolární pryskyřičné dlahy	150
Zlomeniny dolní čelisti	152
Zlomeniny střední třetiny obličejové kostry	153
Komplikace zlomenin kostí obličeje	156
Péče o ústní dutinu, výživu a celkový stav pacienta	156
Rehabilitace	157
8. Péče o chrup obyvatelstva (Pavel Škerdák)	158
Historický vývoj zubního lékařství	158
Rozvoj stomatologie u nás po roce 1945	158
Prevence zubního kazu	160
Stomatologická dispenzarizace	163
9. Koncepce stomatologie a pracovní úseky zubního lékařství (Pavel Škerdák)	166
Náplň oboru a jeho postavení v soustavě léčebně preventivní péče	166
Koncepce stomatologie se zaměřením na rozdíly v jednotlivých typech NsP	168
Základní jednotka stomatologické péče	168
Nemocnice s poliklinikou I. typu	168
Nemocnice s poliklinikou II. typu	169
Nemocnice s poliklinikou III. typu	170
Činnost specializovaných pracovišť	170
Vztah stomatologie k ostatním medicínským oborům	171
Spolupráce s otorinolaryngologií	171
Spolupráce s chirurgií	172
Spolupráce s onkologií	172
Spolupráce s interním lékařstvím	173
Spolupráce s dětským lékařstvím	173
Spolupráce s dermatologií	174
Dentální ložisková infekce	174
10. Pracovní úseky zubního lékařství	176
Úsek zachovné stomatologie (Ján Ležovič)	176
Vybavení pracoviště přístroji a nástroji	176
Stomatologické vyšetření	181
Zubní kaz	182
Vznik zubního kazu	183
Rozdělení zubního kazu	185
Vyšetření a ošetření zubního kazu	186
Onemocnění zubní dřeně a ozubice	188
Zánět zubní dřeně (pulpitis)	189
Gangréna dřeně	190
Zánět ozubice (periodontitis)	190
Zdravotní výchova a hygienické návyky	191
Úsek dětské stomatologie (Viliam Kalaš)	193
Prevence v dětské stomatologii	193
Preventivní opatření	194
Správná výživa	194
Hygiena ústní dutiny	194
Fluoridace	195

Endogenní prevence fluoridy	195
Exogenní prevence fluoridy	195
Pečetění fisur	196
Dětská protetika	197
Rekonstrukce korunky jednotlivých zubů	197
Náhrady chybějících zubů	200
Kompozitní výplňové materiály	200
Zhotovení inleje	201
Úsek čelistní ortopedie (<i>Štefan Pribylinec</i>)	203
Příčiny vzniku ortodontických anomálií	203
Rozdělení ortodontických anomálií	203
Nepravidelné postavení jednotlivých zubů	203
Odchytky ve velikosti zubů	204
Anomálie v počtu zubů	204
Vzájemný vztah čelistí	204
Úzká čelist	206
Skřížený skus	206
Progenní typ skusu	207
Převislý skus	207
Otevřený skus	207
Následky předčasné ztráty zubů	207
Účinek ortodontických aparátů	207
Úsek parodontologie (<i>Ivan Erdelský</i>)	209
Nemoci parodontu	209
Akutní gingivitidy	209
Chronické gingivitidy	210
Příčiny akutních a chronických gingivitid	210
Parodontitida	211
Parodontóza	211
Atrofie parodontu	211
Úsek stomatologické chirurgie (<i>Eugen Kuril</i>)	212
Extrakce zubů	213
Záněty v orofaciální oblasti	213
Cysty	214
Nádory	215
Anomálie postavení zubů a čelistí	219
Onemocnění temporomandibulárního kloubu	224
Onemocnění slinných žláz	225
Preprotetická chirurgie	226
Náhrady v orofaciální oblasti (<i>Ján Vaško</i>)	230
Obturační náhrady pro pacienty s rozštěpy	230
Postresekční protézy	231
Tvářové (obličejové) protézy	232
Laboratorní postupy	233
Dlahy používané ve stomatologické chirurgii	235
Dlahy používané v parodontologii	235
Úsek protetiky (<i>Anna Bíla</i>)	236
Zařízení úseku protetiky, instrumentarium, dezinfekce otisků — prevence infekce	236
Preparační nástroje a nástroje k úpravě protéz	236
Lešticí nástroje	239
Nástroje a pomůcky k otiskování	239
Modelovací nástroje	242
Ostatní protetické nástroje a pomůcky	243

Protetické hmoty	243
Dezinfekce a sterilizace (<i>Ján Ležovič</i>)	247
Mechanická očista	247
Dezinfekce	248
Sterilizace	248
Sterilizace nástrojů a jiného materiálu	249
11. Organizace práce na stomatologickém úseku (<i>Ján Ingeli</i>)	252
Organizace činnosti na stomatologickém oddělení	252
Vybavení stomatologické laboratoře	253
Náplň práce vedoucího laboratoře stomatologické protetiky	255
Řídící, organizační a kontrolní činnost	255
Odborná činnost	255
Náplň práce úsekového zubního laboranta	257
Kolektivní forma dělby a organizace práce	258
Bezpečnost při práci ve stomatologické laboratoři	259
Práce s elektrickými přístroji	260
Práce s plynovými přístroji	260
Práce s hořlavinami	260
Práce s kyselinami a louhy	260
Úrazy a jejich prevence	261
Předcházení požáru	262
Pomaturitní specializační studium	263
Organizace studia	263
Cíle studia	264
Rejstřík	265